

Съветската наука понесе тежка загуба. На 16. VI. 1988 г. почина големият съветски учен рудолог акад. Владимир Иванович Смирнов. Вестта за тази преждевременна смърт болно отекна и сред българската геоложка общественост.

Акад. Вл. Ив. Смирнов е роден на 31. 01. 1910 г. в Москва. Трудовата му дейност започва още през 1926 г. — като стругар в един московски завод. Завършил е през 1934 г. Московския геологопроучвателен институт „С. Орджоникидзе“, а през 1938 г. успешно защитава кандидатска дисертация. От 1939 г. е вече доцент, декан на Геологопроучвателния факултет в същия институт. През 1945 г. е защитил докторска дисертация, а от 1946 г. е професор. През периода 1946—1949 г. е председател на Комисията по запасите (ВКЗ), а от 1946 до 1951 г. е зам.-министър в Министерството на геологията на СССР. От 1951 г. и до края на живота си ръководи създадената от него катедра „Полезни изкопаеми“ в Геологическия факултет на Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“.

През 1958 г. Вл. Ив. Смирнов е избран за член-кореспондент на АН на СССР в отделението за геолого-географски науки, а през 1962 г. — за действителен член на АН на СССР в същото отделение. Многократно е избран за член на бюрото на отделението на науките за Земята, и академик-секретар. Акад. Вл. Ив. Смирнов е бил член на комисията по Ленинските премии, председател на подкомисията за геоложка наука, председател и член на научни, тематични и други съвети (ВАК, Държ. комитет за координация на научноизследо-

вателската дейност. Съвет по „Закономерности в строежа на земната кора, охраната и разпределението на полезните изкопаеми“ и мн. др.). Участвувал е в състава на редколегии, редактирал е множество обобщителни съветски и чужди монографии. Цялото научно творчество на Вл. Ив. Смирнов изигра изключителна роля в развитието на минерално-суровинната база на СССР. Огромна е ролята му особено по отношение на редкометалните, медните, полиметалните и живачните суровини. За принос в теорията на образуването на медните находища е удостоен с Ленинска награда.

В основата на разностранната дейност на Вл. Ив. Смирнов стои богатият му опит. Достатъчно е да се отбележи, че той се е запознал с повече от 350 находища на полезни изкопаеми в Съветския съюз и в много други райони на света, участвувал е и е ръководил геологопроучвателна дейност в полиметални, златни, живачни, редкометални, медни и други находища от различен генетичен тип, в разнообразна геоложка обстановка. Наред с големите приноси по разширяването на суровинната база на Съветския съюз Вл. Ив. Смирнов непрестанно развиваше теорията, обогатяваше и въоръжаваше практиката с научнообосновани идеи.

Изключително голяма беше ролята на Вл. Ив. Смирнов като организатор на геоложките изследвания в СССР. По негова инициатива и лично ръководство са проведени множество металогенни всесъюзни съвещания, симпозиуми на актуална тематика, конференции и дискусии. Той беше търсен и желан консултант не само в Съветския съюз, но и в другите страни от социалистическия лагер (вкл. България), също в Япония, Индия и др.

Огромна по обем, много разнообразна по обхват беше и научната дейност на акад. Вл. Ив. Смирнов. Списъкът на печатната му продукция включва над 800 названия, в т. ч. редица много ценни монографии и учебници, претърпявали по няколко издания, преведени и на много други езици. Независимо от голямата обхватност на тематиката главните научни интереси на Вл. Ив. Смирнов са в областта на учението за полезните изкопаеми и по-специално в две негови направления: 1) методика на търсенето, проучването и оценката на рудните находища и 2) металогенен анализ.

Изключително полезни се оказаха разработките, посветени на обосновката на принципите за търсене на „слепи“ рудни тела, определяне на оптималната плътност на проучвателната мрежа, разработката на метода на геоложките блокове при изчисленията на запасите и др. Много голяма полза допринесе в тази насока и известният учебник на Вл. Ив. Смирнов „Геоложки основи на търсенето и проучването на рудните находища“ (1954, 1957), преведен и на български език.

Трудовете по металогения на Вл. Ив. Смирнов отразяват анализа на огромнен фактически материал, публикуван в литературата и от личните на-

блюдения и богат опит на автора. Особено ценни в тази серия са монографиите — „Очерци по металогения“ (1963), „Геология на полезните изкопаеми“ (1965, 1969, 1976, 1981), с право считана за класика в световната геоложка литература, преведени на много езици, в т. ч. и на български; „Рудни находища на СССР“ (1974, 1978) — под негова редакция, „Проблеми на металогенията“ (1979) и др.

Акад. Вл. Ив. Смирнов беше блестящ лектор, опитен педагог, чиито лекции в университета и на различни форуми винаги събираха широка аудитория. Следейки зорко всички новости в геоложките познания, той непрестанно актуализираше лекциите и учебниците си, някои от които претърпяха по 5—6 издания в СССР, а са и преведени на много езици.

В НРБ са преведени два учебника на акад. Вл. Ив. Смирнов — „Геоложки основи на търсенето и проучването на рудните находища“ и „Геология на полезните изкопаеми“. През 1986 г. излезе от печат (изд. „Наука и изкуство“) и учебникът „Геология на рудните находища“ с участие на акад. Вл. Ив. Смирнов (той е и редактор) и на други съветски автори, заедно с български автор, адаптиран за българските студенти по геология и за специалистите геолози.

Като водещ учен в областта на учението за полезните изкопаеми Вл. Ив. Смирнов се ползуваше с голям международен авторитет и признание. Избран беше и за вицепрезидент на Международния геологически конгрес, вицепрезидент на Международната асоциация по генезис на рудните находища, почетен член на различни геоложки дружества, в т. ч. и на Българското геологическо дружество.

Удостоен беше с много съветски ордени, медали, отличия. Беше лауреат на Ленинска и Държавна награда, а през 1979 г. беше удостоен и с най-високото съветско отличие — герой на социалистическия труд. Носител беше и на много чуждестранни награди.

Учен от висок ранг, със световна известност акад. Владимир Иванович Смирнов се ползуваше с изключително голям авторитет и сред българските геолози. Неколкократно е бил в България по покана на Комитета по геология и ДСО „Редки метали“ за оказване на научно-техническа помощ, главно за оценка и насочване на геологопроучвателните дейности за редкометалните (1958, 1959) и за медните и полиметалните находища (1969). Беше почетен гост на състоялия се през 1974 г. в България IV симпозиум на JAGOD (Международна асоциация по генезис на рудните находища). Неговите оценки и препоръки изиграха изключително голяма роля за правилното насочване на проучвателните дейности по тези важни, основни за НРБ суровини (редки метали, мед, полиметали).

При всички свои посещения Вл. Ив. Смирнов изнасяше лекции пред широка аудитория от български геолози.

Вл. Ив. Смирнов има големи заслуги и за укрупняването и израстването на българските научни геоложки кадри. Той е бил научен ръководител, рецензент, консултант на много научни работници от системата на БАН, СУ, ВМГИ, НИПИ, получили научни степени в СССР или специализирали там. Нещо повече — акад. Вл. Ив. Смирнов винаги е съдействувал за оказване на всестранна помощ на българските геолози чрез изпращане в нашата страна за различни срокове на висококвалифицирани специалисти от системата на Министерството на геологията в СССР, АН на СССР и Московския държавен университет.

За големите заслуги към българската геология, за безкористната помощ, която повече от 30 години при необходимост акад. Вл. Ив. Смирнов оказваше на българските геолози, той беше удостоен с редица награди и почетни звания. Той е един от първите почетни чуждестранни членове на Българското геологическо дружество, удостоен е със значката „Отличник на МММР“, с медала „100 години българска геология“. През 1979 г. по решение на Общонародния комитет за българо-съветска дружба акад. Вл. Ив. Смирнов (персонално) и катедрата, ръководена от него, бяха наградени със златната значка за българо-съветска дружба. Той е носител на златния медал на Софийския университет „Кл. Охридски“. Правителството на НРБ награди през 1979 г. акад. Вл. Ив. Смирнов и с ордена „Кирил и Методий“ — I степен.

Познаващите по-близко Вл. Иванович Смирнов високо ценяха и неговите човешки качества — строг, принципен, последователен, той умееше да изисква много от сътрудниците си, многобройните аспиранти и студенти, които пряко ръководеше, но и ги обграждаше с внимание и грижи. Беше изключително обаятелен събеседник, дълбоко ерудиран опонент, който умееше да изслушва и никога не натрапваше своето мнение. Не е пресилено да се каже, че всеки български геолог, попаднал в Москва, се стремеше да посети Вл. Ив. Смирнов, да беседа с него.

Затова и ние българските геолози искрено споделяме скръбта на нашите съветски колеги за тази тежка загуба.

Ще запазим светъл спомен за големия учен, педагог и човек — академик Владимир Иванович Смирнов.

*Иван Костов
Радион Дюков
Мария Желязкова-Панайотова
Иван Велинов*